

บทที่ 2

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสินเชื่อและการอนุมัติสินเชื่อ

ในบทนี้จะเป็นการศึกษาถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสินเชื่อได้แก่ ความหมายของสินเชื่อ ประเภทต่างๆ ของสินเชื่อ ขั้นตอนต่างๆในการติดต่อขอสินเชื่อ และการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ ตลอดจนข้อดีข้อเสียของสินเชื่อ อันจะทำให้เข้าใจถึงความสำคัญและลักษณะของปัญหาในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ เพื่อที่จะได้ศึกษาหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมต่อไป

ความหมายของสินเชื่อ

สินเชื่อ (Credit) เป็นคำที่มาจากภาษาลาติน คือ "Credere" ซึ่งแปลว่า to trust หรือ เชื่อถือได้ ซึ่งในทางวิชาการแล้วยังไม่มีคำจำกัดความเกี่ยวกับสินเชื่อที่ชัดเจน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความหมายที่จะนำไปใช้ (วานิช พูลวัจนานนท์, 2530) เช่น

ในแง่ของการค้า สินเชื่อ หมายถึง ความเชื่อถือที่ผู้ขายมีต่อผู้ซื้อ และยอมมอบสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้ซื้อไปก่อนโดยไม่ต้องชำระเงินสด แต่มีสัญญาการชำระเงินค่าสินค้าหรือบริการนั้นในวันข้างหน้าตามการตกลงกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งก่อให้เกิดภาวะความเป็นลูกหนี้และเจ้าหนี้ตามมา

ในแง่ของผู้บริโภค สินเชื่อ หมายถึง ความสามารถที่จะได้สินค้าหรือบริการไปใช้ก่อน โดยตกลงว่าจะนำเงินมาชำระค่าสินค้าหรือบริการในภายหลัง

ในแง่ของสถาบันการเงิน สินเชื่อ หมายถึง บริการชนิดหนึ่งของสถาบันการเงิน ที่ก่อให้เกิดรายได้หลักแก่สถาบันการเงิน และมีความสำคัญที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบธุรกิจของชุมชน เป็นอย่างยิ่งด้วย

จากความหมายที่กล่าวมา พอจะสรุปได้ว่า สินเชื่อคือความเชื่อถือและไว้วางใจระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ในการที่จะให้สินค้าหรือบริการไปใช้ก่อน โดยมีสัญญากำหนดเงื่อนไขและเงื่อนไขเวลาการชำระเงินในอนาคต (ตารณี พุทธิวิบูลย์, 2531) ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. ความเชื่อถือ (Trust) ของผู้ขอสินเชื่อ ซึ่งดูได้จากพื้นฐานตลอดจนประวัติของบุคคลหรือองค์กร ถ้าพื้นฐานดี ความเชื่อถือก็มีมาก โอกาสที่จะได้รับสินเชื่อก็มีมากเช่นเดียวกัน

2. ความเสี่ยง (Risk) หรือโอกาสที่จะเกิดหนี้สูญจากการให้สินเชื่อ ซึ่งสามารถวัดได้จากความเชื่อถือหรือพื้นฐานของผู้ขอสินเชื่อ ถ้าพื้นฐานดี อัตราเสี่ยงก็น้อย

3. ตัวกลางแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ (Economic Exchange) หรือตัวกลางที่ก่อให้เกิดสินเชื่อขึ้น ได้แก่ เงินสด สินค้าหรือบริการ เป็นต้น

4. สัญญาที่จะชำระในอนาคต (Futurity) เป็นข้อตกลงระหว่างผู้ขอสินเชื่อกับผู้ให้สินเชื่อ ในการที่ผู้ให้สินเชื่อจะได้รับสิ่งที่ตกลงกันไว้เมื่อครบกำหนดสัญญา

ประเภทของสินเชื่อ

การจำแนกประเภทของสินเชื่อสามารถจำแนกได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ว่าต้องการเน้นในเรื่องใด หรือเพื่อประโยชน์อะไร จากการบริหารสินเชื่อของ สุนีย์ ศักรินทร์ และคณะ (2530) ได้เสนอแนวทางในการจำแนกประเภทสินเชื่อไว้ ดังนี้

1. จำแนกตามลักษณะของผู้ให้สินเชื่อ ประกอบด้วยสินเชื่อ 3 ชนิด

1.1 สินเชื่อรัฐบาลหรือสินเชื่อสาธารณะ (Public Credit) เป็นสินเชื่อที่รัฐบาลหามาเพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่สาธารณะชน เช่น สร้างถนน โรงพยาบาล โรงเรียน เป็นต้น

1.2 สินเชื่อเพื่อการบริโภค (Consumer Credit) เป็นสินเชื่อที่ผู้บริโภคเป็นผู้ใช้ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะนำไปบริโภค เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม วิทยุ โทรทัศน์ รถยนต์ เป็นต้น

1.3 สินเชื่อเพื่อธุรกิจ (Business Credit) องค์กรธุรกิจเป็นผู้ให้สินเชื่อ เพื่อให้ธุรกิจมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน มีหลายชนิดเช่น สินเชื่อเพื่อการลงทุน สินเชื่อระยะปานกลาง สินเชื่อเกี่ยวกับที่ดิน สินเชื่อเพื่อการค้า เป็นต้น

2. จำแนกตามลักษณะของรูปแบบการให้บริการ ซึ่งสิ่งที่ใช้ในการให้บริการแบ่งออกได้เป็น 3 ชนิด คือ สินค้า บริการ และ เงินสด

สินเชื่อเกี่ยวกับสินค้าและบริการ หมายถึง การซื้อสินค้าหรือบริการโดยมิได้มีการชำระเป็นเงินสดในทันทีที่ได้รับสินค้าหรือบริการ แต่ได้มีการตกลงหรือทำสัญญาที่จะชำระหนี้ในอนาคต สินค้าและบริการเหล่านั้น เช่น อาหาร น้ำมัน แก๊ส เสื้อผ้า เป็นต้น ผู้ให้สินเชื่อดังกล่าวคือ ผู้ขาย (Venders)

สินเชื่อจากเงินสดนั้นจะหมายถึง การกู้ยืมเงินสดเพื่อนำไปใช้จ่ายตามความต้องการของผู้กู้ยืม เช่น การรักษาพยาบาล การศึกษา การท่องเที่ยว เป็นต้น ผู้ให้สินเชื่อเป็นเงินสดไม่เรียกว่าผู้ขายแต่เรียกว่า ผู้ให้ยืม (Lenders)

3. จำแนกตามลักษณะของการชำระคืน การชำระคืนสินเชื่อทำได้ 2 วิธี จึงจำแนกสินเชื่อออกเป็น 2 ชนิด คือ

3.1 สินเชื่อชำระครั้งเดียว (Single-Payment Credit) การชำระหนี้เงินเต็มจำนวนในครั้งเดียว

3.2 สินเชื่อผ่อนส่ง (Installment Credit) หมายถึง การชำระหนี้ตามจำนวนที่ระบุเป็นงวด ๆ โดยอาจจะมีการวางเงินมัดจำส่วนหนึ่ง

4. จำแนกตามลักษณะของแหล่งสินเชื่อ โดยแหล่งผู้ให้สินเชื่อมี 4 ชนิดคือ
  - 4.1 เอกชน หมายถึง บุคคลทั่วไปเป็นผู้ให้สินเชื่อ อาจให้ในลักษณะของการกู้ยืมหรือเงินฝาก
  - 4.2 องค์กรธุรกิจ หมายถึงผู้ขายเป็นผู้ให้สินเชื่อแก่ผู้ซื้อ เช่น ผู้ผลิตขายเชื่อให้กับผู้ค้าส่งหรือผู้ค้าส่งขายเชื่อให้กับผู้ค้าปลีก เป็นต้น
  - 4.3 สถาบันการเงิน หมายถึง หน่วยงานหรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการเงินโดยตรงเป็นผู้ให้สินเชื่อ เช่น บริษัทประกันชีวิต ธนาคารพาณิชย์ เป็นต้น
  - 4.4 องค์กรที่ไม่หวังผลกำไร หมายถึง องค์กรที่ไม่ใช่สถาบันการเงินหรือหน่วยงานธุรกิจที่หวังผลกำไรจากการดำเนินงานเป็นผู้ให้สินเชื่อ เช่น องค์กรสาธารณกุศล มูลนิธิ สมาคม เป็นต้น

5. จำแนกตามระยะเวลาการให้สินเชื่อ แบ่งสินเชื่อออกเป็น 3 ชนิดคือ
  - 5.1 สินเชื่อระยะยาว บางทีก็เรียกว่าสินเชื่อเพื่อการลงทุน ซึ่งหมายถึงสินเชื่อที่มีระยะเวลาครบกกำหนดจ่ายคืนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป
  - 5.2 สินเชื่อระยะปานกลาง หมายถึงสินเชื่อที่มีกำหนดระยะเวลาครบกกำหนดการจ่ายคืนตั้งแต่ 1-5 ปี
  - 5.3 สินเชื่อระยะสั้น หมายถึง สินเชื่อที่มีระยะเวลาครบกกำหนดจ่ายคืนในช่วงเวลาไม่เกิน 1 ปี

การจำแนกประเภทสินเชื่อตามระยะเวลาการให้สินเชื่อนี้ บางแห่งแบ่งออกเป็น 4 ชนิด โดยเพิ่มสินเชื่อระยะสั้นที่สุด (Payable on Demand) ไว้ด้วยเป็นชนิดที่ 4 ซึ่งหมายถึงสินเชื่อที่ต้องจ่ายคืนได้ในทันทีที่ถูกเรียกร้อง

ในทางปฏิบัติธนาคารพาณิชย์มีการให้สินเชื่อโดยแยกเป็น 3 ประเภท คือ สินเชื่อระยะยาว ซึ่งหมายถึงสินเชื่อที่มีกำหนดชำระคืนที่นานกว่า 1 ปี สินเชื่อระยะสั้น ซึ่งหมายถึง สินเชื่อที่มีระยะเวลาชำระคืนไม่เกิน 1 ปี และสินเชื่อระยะสั้นที่สุด ซึ่งเป็นสินเชื่อที่จะต้องใช้คืนเมื่อถูกทวงถาม ซึ่งเรียกว่า สินเชื่อเมื่อทวงถาม (at call)

6. จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ แบ่งสินเชื่อออกเป็น 2 ชนิดคือ
  - 6.1 สินเชื่อเพื่อการบริโภค หมายถึง สินเชื่อที่ผู้บริโภคใช้ในการซื้อสินค้าและบริการรวมถึงถึงการกู้ยืมเงินสดเพื่อนำไปใช้ของผู้บริโภคด้วย ซึ่งในที่นี้ผู้บริโภคจะหมายถึงผู้บริโภคคนสุดท้าย สินเชื่อจะมีลักษณะเดียวกับสินเชื่อเพื่อการบริโภคที่จำแนกตามลักษณะของผู้ใช้สินเชื่อที่ได้กล่าวมาแล้ว
  - 6.2 สินเชื่อเพื่อการผลิต หมายถึง สินเชื่อที่ให้เพื่อนำไปใช้จ่ายในการซื้อวัตถุดิบและเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อนำไปผลิตสินค้าและบริการ มีลักษณะเช่นเดียวกับสินเชื่อเพื่อธุรกิจ ที่จำแนกตามลักษณะของผู้ใช้สินเชื่อที่กล่าวมาแล้วเช่นกัน

7. จำแนกตามลักษณะของหลักประกัน แบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ
  - 7.1 สินเชื่อที่มีหลักประกัน (Secured Credit) หมายถึง การให้สินเชื่อโดยต้องมีหลักทรัพย์หรือบุคคลค้ำประกัน
  - 7.2 สินเชื่อที่ไม่มีหลักค้ำประกัน (Unsecured Credit) หมายถึง การให้สินเชื่อโดยไม่ต้องมีหลักทรัพย์หรือบุคคลค้ำประกัน

8. จำแนกตามลักษณะของการเกิดรายการสินเชื่อ โดยวิธีนี้สินเชื่อจะถูกแบ่งออกตามรายการของสินเชื่อที่เกิดขึ้นว่ามี 10 ชนิด คือ

- 8.1 สินเชื่อค้าปลีก (Retail Credit)
- 8.2 สินเชื่อผ่อนชำระเงินกู้แก่บุคคล (Personal Installment Loan Credit)
- 8.3 สินเชื่อเพื่อการค้า (Mercantile Credit)
- 8.4 สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ (Commercial Banking Credit)
- 8.5 สินเชื่อการขายบัญชีลูกหนี้ (Factoring)
- 8.6 สินเชื่อเพื่อการลงทุน (Investment Credit)
- 8.7 สินเชื่อตลาดเปิด (Open Market Credit)
- 8.8 สินเชื่อเพื่อการเกษตร (Agricultural Credit)
- 8.9 สินเชื่อรัฐบาล (Government Credit)
- 8.10 สินเชื่อเพื่อการส่งออก (Export Credit)

จากการจำแนกประเภทของสินเชื่อโดยวิธีต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น เห็นได้ว่าสินเชื่อบางชนิดมีลักษณะเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน แต่ถูกจัดไว้ในประเภทที่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้พิจารณามีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ในทางปฏิบัติสินเชื่อที่เกิดขึ้นมิได้มีลักษณะเฉพาะเพียงอย่างเดียวที่สามารถจัดเข้าไว้เป็นประเภทใดประเภทหนึ่งได้อย่างเหมาะสมทันที แต่สินเชื่อที่เกิดขึ้นมักจะมีลักษณะหลาย ๆ อย่างประกอบกันในเวลาเดียวกัน เช่น นายสุโขคำเนินธุรกิจโรงงานทอผ้า ต้องการขยายกำลังการผลิต เนื่องจากความต้องการสินค้าในตลาดเพิ่มขึ้น จึงขอกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์จำนวน 300,000 บาท เพื่อซื้อเครื่องจักรเพิ่มขึ้น นายสุโขคำได้ใช้โรงงานและเครื่องจักรที่มีอยู่เป็นหลักประกันค้ำประกันการกู้เงินดังกล่าว ธนาคารกำหนดให้ชำระเงินกู้ภายในระยะเวลา 5 ปี จากการวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เราไม่สามารถจัดสินเชื่อดังกล่าวไว้ในประเภทหนึ่งประเภทใดที่กล่าวมาแล้วข้างต้นได้อย่างสมบูรณ์ เพราะจะมีลักษณะสินเชื่อหลาย ๆ อย่างประกอบกัน ได้แก่ สินเชื่อจากสถาบันการเงิน สินเชื่อระยะปานกลาง และสินเชื่อที่หลักประกัน ดังนั้นในการจำแนกประเภทของสินเชื่อเพื่อใช้วิเคราะห์พฤติกรรมของสินเชื่อในระบบเศรษฐกิจ จึงนิยมแบ่งสินเชื่อออกเป็น 2 ชนิด เท่านั้น คือ สินเชื่อภาครัฐบาล (Public credit) และ สินเชื่อภาคเอกชน (Private credit)

สินเชื่อภาครัฐบาล

สินเชื่อภาครัฐบาล หมายถึง การกู้ยืมเงินโดยรัฐบาล เพื่อนำเงินไปใช้จ่ายในการสร้างสาธารณูปโภค ประโยชน์ให้แก่ประชาชน รัฐบาลในที่นี้รวมถึงหน่วยงานราชการต่าง ๆ และรัฐวิสาหกิจ การกู้ยืมของรัฐบาลอาจทำได้ในทั้งยามปกติหรือยามฉุกเฉิน ในยามปกติรัฐบาลอาจกู้ยืมเพื่อนำไปใช้จ่ายในการสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจให้แก่ประชาชน ในยามฉุกเฉินรัฐบาลอาจขอกู้เงินเพื่อนำไปใช้จ่ายในการคุ้มครองประเทศหรือเมื่อภาวะเงินฝืด

รัฐบาลอาจกู้เงินจากแหล่งต่างๆ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 แหล่ง คือ

1. แหล่งภายในประเทศ ซึ่งทำได้หลายวิธี คือ
  - 1.1 การออกพันธบัตร ขายให้แก่ประชาชนหรือเอกชน ผู้ให้กู้ส่วนใหญ่จะเป็นสถาบันการเงิน
  - 1.2 การออกตั๋วเงินคลัง ซึ่งมีอายุสั้นๆ และสามารถโอนเปลี่ยนมือได้

1.3 การกู้ยืมจากธนาคารชาติ

2. แหล่งภายนอกประเทศ รัฐบาลกู้เงินจากต่างประเทศโดยการออกพันธบัตรหรือกู้โดยตรง สถาบันการเงินที่ให้สินเชื่อหรือผู้ซื้อพันธบัตร ได้แก่ ธนาคารโลก องค์การระหว่างประเทศ รัฐบาลต่างประเทศ เป็นต้น

ในที่นี้จะไม่กล่าวถึงรายละเอียดของสินเชื่อประเภทนี้ เนื่องจากมีจำนวนรายการในการเกิดสินเชื่อเมื่อเทียบกับสินเชื่อในภาคเอกชน และการพิจารณามีความยุ่งยากต้องพิจารณาเป็นรายๆ ไป

สินเชื่อภาคเอกชน

สินเชื่อภาคเอกชนจะแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. สินเชื่อเพื่อธุรกิจ (Business Credit) ซึ่งจะช่วยให้สินค้าและอุตสาหกรรมขยายตัว และช่วยให้ธุรกิจสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง นับตั้งแต่การผลิตจนถึงการจำหน่ายได้รวดเร็วขึ้น เพราะในการดำเนินธุรกิจไม่จำเป็นที่จะต้องขยายธุรกิจเดิมที่มีอยู่หรือเริ่มธุรกิจใหม่ย่อมต้องการเงินทุนเพิ่มขึ้นทั้งสิ้น ซึ่งผู้ประกอบการอาจมีเงินออมเพื่อการลงทุนไม่มากพอ และสินเชื่อเพื่อธุรกิจจะเป็นสินเชื่อที่เข้ามามีบทบาทให้การดำเนินธุรกิจสามารถเป็นไปได้อีก แต่สินเชื่อเพื่อธุรกิจจะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องมีโอกาสทางธุรกิจ (Business Opportunity) เป็นปัจจัยพื้นฐาน และโอกาสทางธุรกิจดังกล่าวจะต้องเป็นที่ยอมรับว่ามีจริงจากทั้งฝ่ายผู้ให้บริการสินเชื่อ และผู้รับบริการสินเชื่อ นั้นหมายถึงผู้รับบริการสินเชื่อเล็งเห็นช่องทางในการทำกำไรจากการดำเนินธุรกิจ ขณะเดียวกันผู้ให้บริการสินเชื่อก็มองรับว่าโอกาสทางธุรกิจมีความเป็นไปได้เช่นกัน

สินเชื่อเพื่อธุรกิจแบ่งออกได้หลายชนิด ได้แก่

1.1 สินเชื่อเพื่อการลงทุน (Investment Credit) หรือสินเชื่อระยะยาว เป็นการจัดหาเงินทุนโดยการกู้ยืมเพื่อนำไปซื้อสินทรัพย์ถาวร และนำไปใช้ในการดำเนินงานของกิจการ ผู้กู้จะทำหลักฐานสัญญาว่าจะใช้คืนเงินกู้ในอนาคตแก่ผู้ให้กู้ โดยระบุจำนวนเงินต้นและอัตราดอกเบี้ยในรูปพันธบัตร ตั๋วสัญญาใช้เงิน หรือหุ้นกู้ โดยทั่วไปการกู้ระยะยาว ผู้ให้กู้ต้องการหลักประกันเพื่อลดความเสี่ยงภัย โดยมีระยะเวลาตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ในทางปฏิบัติอายุการใช้งานของสินทรัพย์ที่ได้มาจากการใช้สินเชื่อและความมั่นคงของกิจการจะถูกนำมาพิจารณาประกอบการกำหนดระยะเวลาการให้สินเชื่อเป็นพื้นฐาน

1.2 สินเชื่อระยะปานกลาง (Intermediate Credit) หรือเรียกอีกอย่างว่าสินเชื่อเพื่อการขยายงาน วัตถุประสงค์ คือการหาเงินทุนเพื่อจัดหา เครื่องจักรและอุปกรณ์ เพิ่มเติมเนื่องจากการขยายกิจการหรือทำให้กิจการดีขึ้น ระยะเวลาของสินเชื่อมีตั้งแต่ 1-5 ปี การกู้ยืมอาจทำโดยการออกหุ้นกู้ พันธบัตร หรือตั๋วสัญญาใช้เงิน

1.3 สินเชื่อเพื่อการค้า (Mercantile Credit) เป็นสินเชื่อที่ธุรกิจให้กับธุรกิจในการขายสินค้าที่มีทั้งวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูป ธุรกิจในที่นี้หมายถึง อุตสาหกรรม ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก ซึ่งเป็นผู้นำวัตถุดิบไปผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปหรือเป็นผู้นำสินค้าสำเร็จรูปไปขายต่อ วัตถุประสงค์ของสินเชื่อเพื่อการค้าจึงเป็นการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบหรือสินค้าสำเร็จรูปผ่านขั้นตอนต่างๆ ของการผลิตและการตลาด จากธุรกิจหนึ่งไปยังอีกธุรกิจหนึ่ง ที่ไม่รวมถึงการผ่านสินค้าจากผู้ค้าปลีกไปยังผู้บริโภค หรือจากพ่อค้าคนกลางที่ขายให้กับผู้บริโภคโดยตรง

1.4 สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ (Commercial Banking Credit) เป็นการที่ธนาคารให้สินเชื่อ เพราะต้องการหารายได้ไปจ่ายดอกเบี้ยแก่ผู้ฝาก แต่มีได้หมายความว่า การปล่อยสินเชื่อจะทำอย่าง หละหลวม ในการให้สินเชื่อจะต้องมีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่ออย่างเคร่งครัด เพื่อลดความเสี่ยง ผู้ที่จะได้รับสินเชื่อจึงต้องเป็นบุคคลที่มีประวัติทางการเงินดี และธนาคารเชื่อมั่นว่าจะได้รับความมั่นคงสูงสุด จากการให้กู้ยืม คือผู้กู้ยืมมีความเต็มใจและมีความสามารถที่จะชำระคืนเงินให้แก่ธนาคาร มีด้วยกันหลายรูปแบบ เช่น การเบิกเงินเกินบัญชี (Overdraft) การให้กู้ยืม (Loan) การรับซื้อลดตั๋วเงิน (Discount Note) การนำเข้าและการส่งออก (Import and Export Credit) เป็นต้น

1.5 สินเชื่อเพื่อการเคหะ (Real Estate Credit) มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง การให้สินเชื่อจึงมุ่งให้ผู้กู้ยืมเพื่อสร้าง ขยาย หรือซ่อมแซมอาคาร หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเคหะ ซึ่งการให้บริการอาจจะให้แก่ผู้กู้ซึ่งเป็นรายย่อยทั่วไปหรือให้แก่ผู้ประกอบการจัดสรรที่ดินเพื่อ ก่อสร้างในลักษณะของโครงการ

1.6 สินเชื่อเพื่อการเกษตร (Agricultural Credit) เป็นสินเชื่อที่มีความเสี่ยงสูง เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ไม่สามารถควบคุมได้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ชนิดคือ

1.6.1 สินเชื่อระยะสั้น เป็นการจัดหาทุนเพื่อนำไปใช้ในการผลิตและการตลาด มีระยะเวลาการให้สินเชื่อไม่เกิน 1 ปี

1.6.2 สินเชื่อระยะปานกลาง โดยทั่วไปจะมีระยะเวลา 3-5 ปี เป็นการให้กู้ยืมเพื่อลงทุนในสินทรัพย์ทางเกษตร

1.6.3 สินเชื่อระยะยาว เป็นการให้กู้ยืมเพื่อลงทุนซื้อที่ดิน ปรับปรุง ก่อสร้าง ซ่อมเครื่องมือ เพื่อทำการเกษตร มีระยะเวลาตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป

1.7 สินเชื่อตลาดเปิด (Open Market Credit) เป็นการให้สินเชื่อของธุรกิจที่มีชื่อเสียงและฐานการเงินที่มั่นคงและเป็นที่ยอมรับในวงการธุรกิจทั่วไป เมื่อธุรกิจดังกล่าวขาดแคลนเงินทุนดำเนินการก็จะออกตั๋วสัญญาใช้เงินที่มีระยะเวลาสั้น ๆ และให้นำหน้าออกจำหน่ายในท้องตลาด

2. สินเชื่อเพื่อการบริโภค (Consumer Credit) หมายถึง สินเชื่อที่ให้แก่มุคคล ไม่ว่าจะเป็นการให้กู้ยืมเงินสด การขายสินค้าหรือบริการ ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกเพื่อให้ได้มาซึ่งการบริโภค ถ้ามองในทรรศนะของผู้บริโภคจะหมายถึงความสามารถที่บุคคลจะนำมาใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการ หรือการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปบริโภคตามความต้องการโดยสัญญาว่าจะจ่ายเงินคืนในจำนวนที่เท่ากันในอนาคต สินเชื่อเพื่อการบริโภคประกอบด้วยสินเชื่อค้าปลีกและสินเชื่อส่วนบุคคล

2.1 สินเชื่อค้าปลีก หมายถึงสินเชื่อที่ให้แก่มุคคลที่เกิดจากการขายสินค้าและบริการ แบ่งออกได้เป็นหลายชนิดตามวิธีการให้สินเชื่อ คือ

2.1.1 การเปิดบัญชี (Regular Charge Account หรือ Open Account) เป็นการให้สินเชื่อที่ไม่มีหลักประกัน โดยลูกค้าจะเปิดบัญชีซื้อเชื่อกับร้านค้า ลูกค้าสามารถนำสินค้าและบริการจากผู้ขายไปใช้บริการก่อนโดยไม่ต้องชำระเงิน เพียงแต่ลูกค้าเซ็นชื่อรับสินค้า และมูลค่าของสินค้าจะถูกจดบันทึกในบัญชีของลูกค้า ร้านค้า จะเป็นผู้กำหนดวงเงินของสินเชื่อ ลูกค้าแต่ละรายอาจจะได้วงเงินสินเชื่อที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่ร้านค้าพิจารณา เช่น ระยะเวลาการติดต่อ ชื่อเสียงและฐานะการเงินของลูกค้า ตำแหน่งหน้าที่ เป็นต้น

2.1.2 การเปิดบัญชีแบบต่อได้หรือแบบหมุนเวียน เป็นการขายสินค้าและบริการให้แก่ลูกค้าเป็นเงินเชื่อเช่นเดียวกับวิธีการเปิดบัญชี แต่ลูกค้ามีสิทธิซื้อเชื่อได้อีกแม้ว่าการจ่ายชำระหนี้ครั้งแรกยังไม่เสร็จสิ้นภายในกำหนด

2.1.3 สินเชื่อผ่อนส่ง เป็นการซื้อขายสินค้าและบริการที่ผู้ขายกำหนดให้ผู้ซื้อแบ่งชำระค่าสินค้าหรือบริการเป็นงวด ๆ ตามรายละเอียดที่กำหนด

2.1.4 บัตรเครดิต เป็นอีกลักษณะหนึ่งของสินเชื่อที่ช่วยให้เกิดความคล่องตัวในการอุปโภคบริโภคและทางธุรกิจ โดยไม่ต้องถือเงินสดในมือเป็นจำนวนมาก มีด้วยกันหลายชนิด แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ บัตรเครดิตเพื่อการเดินทางและการรับรอง (Travel and Entertainment Cards) บัตรเครดิตเฉพาะของกิจการ บัตรเครดิตที่ใช้ในระบบการแลกเปลี่ยนของธนาคาร

2.2 สินเชื่อส่วนบุคคล หมายถึง สินเชื่อที่ให้โดยการกู้ยืมเงินสดเป็นจำนวนแก่บุคคลเพื่อนำไปใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค จำนวนเงินสดของการกู้ยืมจะแตกต่างกันออกไปตามความจำเป็นและลักษณะการใช้จ่ายของแต่ละบุคคล วิธีการกู้ยืมมีทั้งชนิดมีและไม่มีหลักประกัน การกู้ยืมเงินสดแบ่งได้เป็น การกู้ยืมระยะสั้นกับระยะยาว

2.2.1 การกู้ยืมระยะสั้น บุคคลอาจต้องการนำเงินเพื่อไปใช้จ่ายในครอบครัว เพื่อซื้อสินค้าและบริการที่ขายเป็นเงินสด จ่ายค่ารักษาพยาบาล จ่ายค่าการศึกษาบุตร เป็นต้น จำนวนเงินกู้ยืมไม่สูงนัก ระยะเวลาการกู้ยืมมักจะไม่เกิน 1 ปี กระบวนการในการกู้ยืมจะไม่ยุ่งยากนัก อาจจะมีหรือไม่มีหลักประกัน

2.2.2 การกู้ยืมระยะยาว อาจมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงที่อยู่อาศัย ชำระหนี้ ซื้อสินค้าที่จำเป็น เช่น รถยนต์ เครื่องซักผ้า ตู้เย็น เป็นต้น หรือกู้ยืมเพื่อการศึกษา ตลอดจนการกู้ยืมเพื่อซื้อบ้านหรือที่ดิน ระยะเวลาการกู้ยืมนานกว่า 1 ปี ขึ้นไป และส่วนใหญ่เป็นแบบมีหลักประกัน ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือสิ่งของ เนื่องจากจำนวนเงินกู้มีวงเงินสูง

จากประเภทของสินเชื่อที่กล่าวมาแล้ว ทั้งผู้ขอสินเชื่อและผู้ให้สินเชื่ออาจจะเป็นบุคคล กลุ่มคน องค์กรธุรกิจ หรือสถาบันทางการเงินต่าง ๆ ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิต บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรม บริษัทประกันภัย นอกจากนี้อาจจะเป็นองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร เช่น มูลนิธิ สมาคม เป็นต้น

ตัวอย่างบริการสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

จะเห็นได้ว่าสินเชื่อดีด้วยกันมากมายหลายประเภท ผู้ที่ให้บริการด้านสินเชื่อไม่สามารถจะให้บริการได้ครบทุกประเภท จากตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาจะเป็นข้อมูลสินเชื่อที่มาจากธนาคารพาณิชย์ ซึ่งแต่ละธนาคารก็อาจจะมีบริการสินเชื่อที่แตกต่างกันออกไป เช่น บริการสินเชื่อของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ บริการสินเชื่อปัจเจก และบริการสินเชื่อธุรกิจการค้า

1. บริการสินเชื่อปัจเจก ได้แก่
  - 1.1 เงินกู้ทั่วไป (Sundry Loan)
  - 1.2 สินเชื่อข้าราชการบำนาญ (Pension Loan)
  - 1.3 สินเชื่อธุรกิจขนาดเล็ก (Small Business Loan)

- 1.4 สินเชื่อบัวหลวง (Bualuang Loan)
  - 1.5 สินเชื่อปริพัตร (Saving O/D)
  - 1.6 สินเชื่อเปิดเทอม (Perd Term Loan)
  - 1.7 สินเชื่อไปรษณีย์ (Mail Loan)
  - 1.8 สินเชื่อเพื่อการศึกษา (Education Loan)
  - 1.9 สินเชื่อเพื่อการศึกษาต่อต่างประเทศ (Study Abroad Loan)
  - 1.10 สินเชื่อการศึกษาระดับปริญญาโท (SASIN)
  - 1.11 สินเชื่อเพื่อการเดินทางท่องเที่ยว (Travel Loan)
  - 1.12 สินเชื่อเพื่อการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ (Overseas Employment Loan)
  - 1.13 สินเชื่อเพื่อการเกษตร (Agricultural Credit)
  - 1.14 สินเชื่อสงเคราะห์ข้าราชการ (Government Service Employment Loan)
  - 1.15 สินเชื่อเพื่อส่งเสริมการค้าคนไทย (Business Promotion Credit for Thai Retailers)
  - 1.16 สินเชื่อเพื่อส่งเสริมธุรกิจสตรี (Women Business Promotion Loan)
  - 1.17 สินเชื่อส่วนบุคคล (Person Loan)
  - 1.18 สินเชื่อเพื่ออุตสาหกรรมในครัวเรือน (Domestic Industry Loan)
2. สินเชื่อธุรกิจการค้า
- 2.1 เงินกู้จำนอง (Mortgage Loan)
  - 2.2 คอลเพลสเมนต์ (Call placement / Call loan)
  - 2.3 เงินกู้ต่างประเทศ (Offshore Loan)
  - 2.4 จ่ายเงินล่วงหน้าตามตั๋วแลกเงิน (Advanced Against Bill/BC)
  - 2.5 จ่ายเงินต่างประเทศล่วงหน้าตามตั๋วเรียกเก็บขาเข้า (Advanced Against Bill/DA)
  - 2.6 ตั๋วเรียกเก็บต่างประเทศขาเข้า (Inward Bill for Collection)
  - 2.7 ตั๋วเรียกเก็บต่างประเทศขาออก (Documentary Bills for Collection)
  - 2.8 ตั๋วเรียกเก็บในประเทศ (Domestic Bill for Collection)
  - 2.9 ทรัสรีซีพท์ (Trust Receipt)
  - 2.10 แพ็คกิ้งเครดิต (Packing Credit)
  - 2.11 รับชำระค่าสินค้าทั่วประเทศ (B/C PC)
  - 2.12 รับซื้อลดตั๋วเงิน (Loan Bills Discounted)
  - 2.13 รับโอนสิทธิบัตรภาษี (Tax Refund)
  - 2.14 เล็ตเตอร์ออฟเครดิต (Letter of Credit)
  - 2.15 L/C เพื่อการสั่งซื้อสินค้าในประเทศ (Domestic Letter of Credit หรือ D./L/C)
  - 2.16 สินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี (Overdraft)
  - 2.17 สินเชื่อพรีเมียมขาออก
  - 2.18 ขอดท์เทอมโลน (Short Term Loan)

การขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์

ในการขอสินเชื่อจะมีขั้นตอนหลายอย่าง เมื่อพิจารณาถึงขั้นตอนการติดต่อระหว่างผู้ขอสินเชื่อและผู้ให้สินเชื่อ อาจแบ่งเป็นหลายขั้นตอน โดย เทพ รุ่งชนาภิรมย์ (2538) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. การติดต่อขอสินเชื่อ
2. การรวบรวมและตรวจสอบข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. การให้ข้อเสนอแนะ
5. การตัดสินใจ
6. การอนุมัติสินเชื่อ
7. การทำสัญญาต่างๆ และการใช้บริการ
8. การติดตามความก้าวหน้า

การติดต่อขอสินเชื่อ

การติดต่อขอสินเชื่อ อาจเกิดขึ้นจาก ทางด้านลูกค้าหรือผู้ต้องการสินเชื่อเข้ามาติดต่อกับธนาคาร ก่อน หรือในทางกลับกัน ธนาคารก็อาจจะมีการกลุ่มบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ทำการออกเยี่ยม เพื่อสอบถามถึงความต้องการของผู้ขอสินเชื่อ อย่างไรก็ตามผู้ที่ต้องการสินเชื่ออาจจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มที่เป็นลูกค้าอยู่แล้ว (Customers) คือ กลุ่มบุคคลหรือธุรกิจที่ได้มีความสัมพันธ์กับธนาคาร อยู่แล้ว ไม่ว่าจะอยู่ในรูปใดๆ
2. กลุ่มที่คาดว่าจะจะเป็นลูกค้า (Prospects) คือ กลุ่มบุคคลหรือธุรกิจซึ่งยังไม่เคยมีการติดต่อกับธนาคารมาก่อน แต่จากการติดต่อกันในขั้นต้นนี้ อาจจะไปสู่การเป็นลูกค้าต่อไปได้

ผู้ขอสินเชื่อควรมีใบขอสินเชื่อ (Application) ซึ่งอาจจะมีรูปแบบต่างกัน ตามนโยบายของแต่ละธนาคาร ใบขอสินเชื่อนี้อาจจะเป็นในรูปจดหมายจากผู้ขอสินเชื่อ ใบรายงานการออกเยี่ยม (Call Report) ของเจ้าหน้าที่ของธนาคาร หรืออาจจะให้ผู้ขอกรอกแบบฟอร์มการขอสินเชื่อของธนาคารที่เตรียมไว้ก็ได้ รายละเอียดต่างๆ ในใบขอสินเชื่อมีหลายข้อ แต่ที่สำคัญ คือ

1. จำนวนเงินที่ต้องการ และวัตถุประสงค์ของการนำเงินไปใช้ รวมทั้งชนิดของสินเชื่อที่ต้องการใช้ เช่น ถ้ามีวัตถุประสงค์จะนำเงินไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน ก็อาจจะขอเป็นการเบิกเกินบัญชี ถ้าเป็นการขอเพื่อการสั่งเข้าก็อาจจะขอในรูปของ ทริสตีชีส (T/R) ถ้าส่งออกก็อาจจะขอในรูปแบบของ แพคกิ้งเครดิท (P/C) เป็นต้น แต่เรื่องประเภทของวงเงินนั้นไม่ถือเป็นเรื่องสำคัญเท่ากับจำนวนที่ต้องการ และวัตถุประสงค์ในการนำเงินนั้นไปใช้ เพราะการพิจารณาวงเงินจำนวนเดียวกัน แต่มีวัตถุประสงค์ต่างกัน ผลที่ออกมาอาจจะไม่เหมือนกันก็ได้ เช่น ถ้าขอวงเงินเบิกเกินบัญชีกับธนาคาร 500,000 บาท เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนระยะสั้น 6 เดือน ธนาคารอาจจะพิจารณาอนุมัติก็ได้ ในขณะที่ถ้าขอกู้เป็นเงินกู้ 500,000 บาท เพื่อนำไปซื้อทรัพย์สินถาวร โดยผ่อนส่ง 5 ปี ปีละ 100,000 บาท ธนาคารอาจตอบปฏิเสธได้

2. การชำระคืน เป็นเรื่องสำคัญอีกอย่างหนึ่ง เพราะความสำคัญของการให้สินเชื่ออยู่ที่ว่า ผู้ขอจะต้องชำระคืนเงินคืนตรงตามที่ได้กำหนดตกลงไว้ การชำระคืนของผู้ขออาจจะได้จาก ผลกำไร การลงทุนเพิ่ม การกู้ยืม การขายทอดตลาดทรัพย์สิน เป็นต้น

โดยปกติแล้วเวลาขอสินเชื่อ ผู้ขอจะอ้างว่าตนจะทำการชำระหนี้จากผลกำไรเสมอ เป็นเรื่องของผู้ที่จะให้สินเชื่อที่จะต้องพยายามสืบเสาะว่า ถ้าหากเกิดการขาดทุนแล้วกิจการมีทางออกใดบ้าง นอกจากศึกษาถึงวิธีการชำระหนี้แล้ว ก็ควรจะต้องศึกษาถึงระยะเวลาที่จะชำระด้วย ซึ่งพอจะแบ่งได้ ดังนี้

2.1 การชำระครั้งเดียว (Single Payment) ซึ่งได้แก่ การขอกู้เงินที่มีกำหนดระยะเวลาสั้น เช่น 6 เดือน หรือ 1 ปี โดยผู้ขอสินเชื่อจ่ายเงินไป ณ วันทำสัญญาเงินกู้ แล้วหลังจากนั้น 6 เดือน หรือ 1 ปี ก็นำเงินต้นมาชำระคืน ส่วนดอกเบี้ยนั้นก็อาจจะแบ่งวิธีคิดเป็นหลายวิธี เช่น คิดเป็นอัตราส่วนลดโดยหักจากเงินต้นทันที ผู้ขอสินเชื่อจะได้เงินไปไม่เต็มตามจำนวนที่ขอกู้ แต่เมื่อถึงกำหนดแล้วจะต้องนำเงินต้นทั้งจำนวนมาชำระ อีกวิธีหนึ่งเป็นการคิดดอกเบี้ยแทนอัตราส่วนลด ซึ่งต้องหักก่อนทันทีมาเป็นการชำระดอกเบี้ยทุกเดือน หรือทุก 3 เดือน หรือแล้วแต่จะตกลงกัน

2.2 การชำระเป็นงวดๆ (Installment Payment) การชำระคืนเงินเป็นงวดๆ อาจจะเป็นการชำระคืนเงินกู้ระยะสั้น เช่น ถ้ากู้ไปเป็นเงิน 1.2 ล้านบาท ก็อาจจะชำระคืนได้ภายใน 1 ปี โดยผ่อนชำระคืนเดือนละ 100,000 บาท เป็นต้น ส่วนมากของเงินกู้ระยะยาวมักจะต้องมีการผ่อนชำระเป็นงวดๆ เพราะเงินกู้ระยะยาวส่วนมากเป็นเงินที่นำไปซื้อทรัพย์สิน ซึ่งเปลี่ยนสภาพเป็นเงินสดได้ยาก เช่น เครื่องจักรอุปกรณ์ บ้าน รถยนต์ เป็นต้น ปกติแล้วมักจะมีกำหนดระยะเวลาไว้ เช่น 3 ปี 5 ปี 7 ปี เป็นต้น ทั้งนี้ อาจจะทำให้มีระยะเวลาปลอดหนี้ (Grace Period) ตลอดจนการให้มีการชำระเงินครั้งสุดท้ายเป็นจำนวนมากกว่าทุกงวด (Balloon Payment)

2.3 การชำระหนี้ที่มีลักษณะใช้วงเงินได้อีก (Revolving Line of Credit) มีสินเชื่อบางจำพวก ซึ่งเมื่อผู้ขอได้รับวงเงินแล้ว สามารถจะใช้ได้เรื่อยๆ ภายในวงเงิน จนกว่ายอดเงินคงค้าง (Outstanding Balance) เท่ากับวงเงินที่ให้แล้วจึงจะใช้ไม่ได้อีก เช่น เงินเบิกเกินบัญชี การทำทรัสต์ชิท การทำแพคกิ้งเครดิต การกู้จำนำสินค้า เป็นต้น วัตถุประสงค์ของเงินเช่นนี้เป็นการใช้เพื่อการหมุนเวียน เมื่อมีการนำเงินมาเข้าก็สามารถเบิกได้อีก ผิดกับวงเงินกู้ซึ่งเมื่อชำระกันแล้วจะมาเบิกอีกไม่ได้

3. การป้องกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาเหมือนกันหลังจากที่ได้พิจารณาในเรื่องวัตถุประสงค์และการชำระคืนแล้ว ในขั้นนี้รายละเอียดที่ต้องการทราบ ก็คือ ถ้าเป็นการขอแบบไม่มีหลักทรัพย์ ผู้ขอควรเป็นบุคคลที่มีชื่อเชื่อถือได้ ถ้ามีหลักทรัพย์ ก็ควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ เช่น สถานที่ตั้ง การคมนาคม เข้าถึงหรือไม่ น้ำไฟมีพร้อมหรือไม่ โทรศัพท์มีหรือไม่ ลักษณะของการก่อสร้าง ฯลฯ

4. เรื่องอื่นๆ นอกจากนี้แล้วก็มีรายละเอียดนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งควรจะมีให้พอเท่าที่สอบถามได้ เช่น ประเภทธุรกิจและผลิตภัณฑ์ อายุของกิจการที่ก่อตั้งขึ้นมา ผู้บริหารมีประสบการณ์และความรู้ทางใดบ้าง เป็นต้น

การรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ ถ้าได้รายละเอียดพอสมควรแล้วจะช่วยการทำงานในขั้นต่อไปมาก เช่น ถ้าเห็นว่าวัตถุประสงค์ของการขอกู้ ไม่อยู่ในนโยบายที่ธนาคารให้การสนับสนุน ก็อาจจะตอบปฏิเสธไปเลย โดยไม่ต้องไปเสียเวลาในด้านอื่นๆ อีก

การรวบรวมและตรวจสอบข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ก็จะต้องมีการสืบหาข้อมูลเพิ่มเติมตามความเหมาะสม เพราะการได้ข้อมูลอย่างละเอียดครบถ้วนนั้นต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ผู้มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลจึงต้องใช้ดุลพินิจกำหนดขอบเขตและปริมาณข้อมูล ตามจำนวนสินเชื่อและระยะเวลาที่ขอ การขอกู้จำนวนมากและมีระยะเวลาการผ่อนชำระนาน บ่อมต้องใช้ข้อมูลมากกว่าการกู้จำนวนน้อยและระยะเวลาสั้น โดยข้อมูลอาจจะได้มาจากแหล่งต่างๆ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ จะได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากลูกค้าตามที่ธนาคารต้องการ
2. การออกเยี่ยมสถานที่ประกอบการ เพื่อจะได้เข้าใจถึงวิธีการผลิต การขาย ของธุรกิจนั้นๆ ดีขึ้น การสนทนากับพนักงานเพียงอย่างเดียว อาจทำให้เกิดภาพพจน์ไม่แจ่มชัดเท่าที่ควร
3. การขอข้อมูลจากธนาคาร ซึ่งธนาคารแต่ละแห่งมักจะเก็บประวัติลูกค้าไว้ และถือเป็นธรรมเนียมที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้
4. ข้อมูลจากแหล่งอื่น เป็นข้อมูลนอกเหนือจากที่ได้จากลูกค้าและธนาคาร เจ้าหน้าที่ของธนาคารก็ควรจะต้องตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งอื่น ซึ่งมีมากตามสมควร คือ
  - 4.1 ข้อมูลทางการตลาด เพราะปกติในตลาดมักจะรู้ความเคลื่อนไหวของธุรกิจ โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันอยู่เสมอ
  - 4.2 การติดตามข่าวหนังสือพิมพ์และวารสาร ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ควรติดตาม แม้ว่าบางครั้งอาจจะได้ข่าวล่าช้าไปบ้าง
  - 4.3 การขอรายละเอียดของบริษัทจากกระทรวงพาณิชย์ เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ทราบถึง วัตถุประสงค์ตามหนังสือบริคณห์สนธิ ทุนจดทะเบียน ผู้ถือหุ้น ตลอดจนกรรมการ และงบการเงินซึ่งรับรองโดยผู้สอบบัญชีแล้ว
  - 4.4 ธนาคารแห่งประเทศไทย สำหรับลูกหนี้รายใหญ่ ธนาคารทุกแห่งต้องรายงานวงเงินตลอดจนยอดค้างไปให้กับธนาคารแห่งประเทศไทย ทำให้ทราบข้อมูลว่า ลูกค้ายรายนั้นๆ ใช้ธนาคารกี่แห่ง มีวงเงินรวมทั้งสิ้นเท่าไร และมียอดค้างเท่าใด

การวิเคราะห์ข้อมูล

จุดประสงค์ของการวิเคราะห์สินเชื่อ ก็คือ การประเมินความเสี่ยงอันจะเกิดขึ้นจากการให้สินเชื่อ (Credit Risks) ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในช่วงอายุของการให้สินเชื่อ ทำให้ลูกค้าไม่สามารถจะชำระคืนหนี้สินได้ในเวลาที่กำหนด เพราะฉะนั้นผู้วิเคราะห์สินเชื่อจึงต้องนำข้อมูลที่ได้รับมาไม่ว่าจะเป็นข้อมูลประเภทเกี่ยวกับด้านการเงิน หรือไม่เกี่ยวกับด้านการเงินของผู้ขอมาทำการวินิจฉัย จุดประสงค์ของการวินิจฉัยก็คือ เพื่อเสนอแนะว่าธนาคารควรจะให้สินเชื่อแก่ผู้ขอหรือไม่ ถ้าให้ ควรมีเงื่อนไขอะไร ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้ที่มิอำนาจอนุมัติได้ตัดสินใจ แต่ต้องเข้าใจก่อนว่า การวิเคราะห์สินเชื่อมีอาจป้องกันความเสียหายซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ไม่ว่าผู้วิเคราะห์จะมีความรู้และประสบการณ์มากเพียงใด แต่การให้สินเชื่อโดยไม่ได้ทำการวิเคราะห์ก่อนย่อมมีความเสี่ยงสูงกว่า แม้ว่าจะมีหลักทรัพย์เต็มที่ก็ตาม เพราะจุดประสงค์ของการให้สินเชื่ออยู่ที่การได้รับชำระเงินต้นคืนรวมทั้งดอกเบี้ย ตามเวลาที่กำหนดมิใช่หวังเพื่อยึดทรัพย์ แม้ว่าการวิเคราะห์สินเชื่อจะไม่อาจป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ แต่การวิเคราะห์ที่มีหลักการก็สามารถช่วยลด

จำนวนความเสียหายได้ การวิเคราะห์สินเชื่อจะวิเคราะห์ทั้งข้อมูลเกี่ยวกับการเงิน (Financial Factors) และ ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับการเงิน (Non-Financial Factors) ซึ่งสรุปแล้วจะมีดังนี้ คือ ความตั้งใจจริง (Characteristics) ความสามารถในการชำระหนี้ (Capacity) ทุนที่นำมาลง (Capital) หลักประกัน (Collateral) สภาพการณ์ (Conditions) หรือเรียกเป็นหลักของ 5 ชี

1. ความตั้งใจจริง เป็นคุณลักษณะทางด้านจิตใจและพฤติกรรมของลูกค้า อันแสดงออกถึงความตั้งใจที่จะชำระหนี้ เรื่องนี้จัดเป็นเรื่องสำคัญเรื่องแรก เพราะถ้าลูกค้าขาดคุณสมบัติข้อนี้ คือความซื่อสัตย์สุจริต ไม่รักษาคำพูดแล้ว ก็แทบจะไม่ต้องไปพิจารณาเรื่องอื่น ดังนั้นความตั้งใจจริงที่จะชำระหนี้จึงเป็นเรื่องที่จะต้องศึกษากันให้ดี การศึกษาก็ทำได้หลายทาง ยากง่ายขึ้นอยู่กับตัวลูกหนี้ ถ้าเป็นลูกหนี้ที่มีผลการติดต่อที่น่าพอใจกับธนาคารมานานก็สรุปได้เร็วขึ้นว่า คงจะไม่บิดพลิ้วหนี้สินใหม่ที่จะเกิดขึ้น ถ้าเป็นลูกค้าใหม่ก็ต้องมีการสืบถามถึงชื่อเสียงในตลาด จากธนาคารที่เขาใช้บริการอยู่ เป็นต้น นอกจากนี้ก็ควรดูถึงฐานะโดยทั่วไป ชื่อเสียง การศึกษา ครอบครัว นิสัยต่างๆ ไป ถ้าจากผลการศึกษาแล้วลูกค้าไม่มีอะไรเสียหาย ก็เป็นเรื่องที่ธนาคารควรจะพิจารณา ส่วนจะสนับสนุนแค่ไหนเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ ซึ่งจะไดกล่าวต่อไป

2. ความสามารถในการชำระหนี้ เป็นปัจจัยที่แสดงถึงความสามารถของลูกค้าว่า จะชำระหนี้ได้มากน้อยเพียงใด ถึงแม้จะมีความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งจัดเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่ง แต่ถ้าหากไม่สามารถชำระหนี้ที่ครบกำหนดได้ โดยไม่มีเหตุผลที่เหมาะสมแล้ว ถือว่าเป็นความเสี่ยงอย่างมากในการให้สินเชื่อ ความสามารถในการชำระหนี้วัดได้จากภาระที่ลูกค้าทำการชำระหนี้และดอกเบี้ย ได้ตามกำหนดที่ได้ทำความตกลงกับธนาคารไว้ ซึ่งโดยปกติเงินที่จะนำมาชำระควรจะเป็นเงินรับสุทธิจากการดำเนินงาน คือ จะมีเงินเหลือจากรายได้รับหลังจากหักรายจ่ายต่างๆ แล้ว เช่น ความสามารถของผู้ที่ขอกู้เงินเพื่อผ่อนชำระค่าน้ำบ้าน ก็คือรายได้ที่ได้รับอยู่เป็นประจำทุกเดือน ซึ่งอาจจะเป็นเงินเดือนและรายได้เบ็ดเตล็ดอื่นๆ ส่วนรายจ่ายประจำเดือนก็คือ ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ค่าเช่าเรียนลูก ค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน ถ้ามีเงินเหลือพอที่จะผ่อนชำระรายเดือนได้ก็ควรให้กู้ไปซื้อบ้านได้ แต่ผู้ให้กู้จะต้องทำการสืบจนกระทั่งมั่นใจว่าไม่มีรายจ่ายอื่นๆ นอกเหนือจากที่ผู้กู้ได้แจ้งไว้ เพราะถ้ามีรายการอื่นก็อาจทำให้เงินเหลือสุทธิลดลงจนไม่สามารถจะชำระผ่อนบ้านรายเดือนได้ สำหรับในกรณีธุรกิจก็เหมือนกัน ถ้าธุรกิจดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพมีกำไร ก็ย่อมเป็นเครื่องแสดงได้อย่างหนึ่งว่าจะสามารถจ่ายชำระหนี้ได้ เป็นต้น

3. ทุนที่นำมาลง หมายถึงสิ่งของทรัพย์สินเงินทองที่ผู้ประกอบการนำมาลงไว้ในธุรกิจ ผู้วิเคราะห์สินเชื่อต้องพิจารณาถึงเรื่องทุนที่ลง ก็เพราะว่าเมื่อเกิดความเสียหายขึ้น ผลเสียหายนั้น ผู้ลงทุนต้องรับผิดชอบก่อน หรือกล่าวกลับกันก็คือ ในกรณีเลิกกิจการ เจ้าหนี้เงินกู้ย่อมได้รับการชดใช้ก่อนผู้ลงทุน ฉะนั้น ถ้าอัตราส่วนระหว่างหนี้สินต่อทุนต่ำ เจ้าหนี้ ก็ย่อมจะปลอดภัยกว่าอัตราส่วนระหว่างหนี้สินต่อทุนสูง ดังนั้นผู้พิจารณาให้สินเชื่อ ควรจะพิจารณาถึงจำนวนของทุนที่ผู้ขอสินเชื่อต้องนำมาลงด้วย ส่วนการที่จะกำหนดเป็นกฎตายตัวว่าควรจะเป็นเท่าไรนั้นเป็นเรื่องยากและขึ้นอยู่กับประเภทของธุรกิจด้วย

4. หลักประกัน การมีหลักประกันแต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำการตัดสินใจได้ว่า ควรจะให้หรือไม่ให้สินเชื่อ ต้องทำการพิจารณาควบไปกับปัจจัยอื่นๆ ทางธนาคารอาจจะให้โดยไม่มีหลักประกัน (Clean Basis) หรือมีหลักประกันก็ได้ ซึ่งพอจะจัดแบ่งประเภทออกได้ดังนี้

4.1 การให้สินเชื่อชนิดไม่มีหลักประกัน ผู้ที่จะได้รับสินเชื่อในลักษณะนี้ จะต้องเป็นธุรกิจซึ่งก่อตั้งมานาน มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย มีลักษณะการค้า ซึ่งมีความเสี่ยงน้อยและอาจจะเป็นธุรกิจที่มีการติดต่อกับธนาคารมานาน นอกจากนี้ก็ขึ้นอยู่กับชนิดของสินเชื่อด้วย

4.2 การให้สินเชื่อโดยมีบุคคลค้ำประกัน ในเรื่องนี้ธนาคารก็ต้องศึกษาถึงฐานะตลอดจนทรัพย์สินของผู้ค้ำประกันมาประกอบการพิจารณา

4.3 การให้สินเชื่อโดยมีเงินฝากประจำ การมอบอำนาจให้ธนาคารมีสิทธิหักเอาเงินฝากประจำมาชำระหนี้ ก็จัดเป็นหลักประกันอีกชนิดหนึ่ง

4.4 การให้สินเชื่อโดยมีสินค้าเป็นหลักประกัน ปกติแล้วธนาคารจะให้กู้ไม่เกิน 80 % ของราคาตลาดของสินค้านั้นๆ ในขณะที่นำมากู้ เพราะว่ารากาสินค้ามีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลง

4.5 การให้กู้โดยโอนสิทธิการเช่า ในบางกรณีลูกหนี้ไม่มีหลักทรัพย์ของตนเอง แต่ได้ทำสัญญาเช่าสถานที่เพื่อประกอบการเป็นสัญญาระยะเวลา ธนาคารก็อาจจะรับเป็นหลักทรัพย์ได้โดยมีการประเมินราคาศึกษาสัญญาเช่า ตลอดจนคำนึงถึงความเจริญของท้องที่นั้นว่าจะมีคนสนใจเช่าต่อหรือไม่ ในกรณีลูกหนี้เกิดเสียหายขึ้น

4.6 การให้กู้โดยมีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ทางธนาคารจะมีเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญในการประเมินราคาทรัพย์สิน โดยทำการพิจารณาจากปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น สถานที่ตั้ง การคมนาคม สภาพของหน้าดิน วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง เป็นต้น เมื่อทำการประเมินราคาแล้ว ผู้ประเมินก็จะทำสรุปผลการประเมินเพื่อให้ผู้พิจารณาสินเชื่อได้ศึกษา

4.7 การให้กู้โดยใช้เครื่องจักร หรืออุปกรณ์เป็นหลักทรัพย์ เดิมทีธนาคารพิจารณาให้กู้ยืมจากราคาประเมินของที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง แต่ต่อมาเมื่อนโยบายของรัฐบาลได้ส่งเสริมให้มีการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรม ก็มักปรากฏว่าราคาประเมินของที่ดินและสิ่งปลูกสร้างคิดออกมาแล้วได้ประมาณ 20 % ของวงเงินที่ต้องการ เป็นเพราะว่าเงินส่วนใหญ่ที่ขอไปต้องนำไปซื้อเครื่องจักร ดังนั้นจึงได้มีการออกกฎหมายให้มีการจำนองเครื่องจักร และถือเป็นหลักทรัพย์อย่างหนึ่งได้

5. สภาวะการณ์ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่กว้างมากและเป็นเรื่องที่ธนาคารจะต้องมีการวิจัยและศึกษาในธุรกิจหลายๆ ประเภท ทั้งนี้เพราะปัจจัยนี้มีหลายเรื่องหลายอย่างที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้บริหารธุรกิจ เช่น นโยบายของรัฐบาล ราคาของวัตถุดิบ เป็นต้น ในขั้นนี้ยังเป็นการยากที่จะสรุปว่าธุรกิจใดจะต้องยึดปัจจัยอะไรเป็นหลักสำคัญในการพิจารณา แต่พอจะประมวลบรรดาปัญหาต่างๆ ซึ่งผู้ประกอบการไม่สามารถจะควบคุมได้ ดังนี้

5.1 ปัญหาเรื่องดินฟ้าอากาศ เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญโดยเฉพาะ ถ้าเป็นการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร

5.2 ปัญหาเรื่องวัตถุดิบไม่เพียงพอ ในธุรกิจบางชนิดโดยเฉพาะทางด้านอุตสาหกรรม เมื่อเดินเครื่องแล้วก็มักจะหยุดไม่ได้ เพราะการเริ่มเดินเครื่องใหม่แต่ละครั้งต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง

5.3 ปัญหาการควบคุมราคาโดยรัฐบาล มีธุรกิจหลายประเภท ซึ่งผลิตสินค้าที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวันของประชาชน ยังผลให้รัฐบาลต้องเข้ากำหนดราคาขึ้นสูงที่ธุรกิจจะขายได้

5.4 ปัญหาการคาดคะเนความต้องการของตลาดผิด ปัญหาที่เกิดจากการที่ผู้ประกอบการคาดคะเนความต้องการของตลาดผิดพลาดไปจากความจริง โดยดูจากประสบการณ์ในระยะสั้น

5.5 ปัญหาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

5.6 ปัญหาอื่นๆ

จากข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์สินเชื่อที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีมากมายหลายอย่าง ซึ่งพอจะแยกข้อมูลที่ใช้ในการพิจารณาได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลส่วนธุรกิจ การที่จะใช้ข้อมูลส่วนไหนในการพิจารณาก็ขึ้นอยู่กับว่า เป็นการขอสินเชื่อโดยบุคคล หรือองค์กรทางธุรกิจ

การให้ข้อเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลที่ได้อวิเคราะห์แล้ว ผู้วิเคราะห์ก็ควรเสนอแนะต่อผู้มีอำนาจในการอนุมัติ ซึ่งอาจจะเป็นผู้บังคับบัญชาหรือคณะกรรมการสินเชื่อ ว่าสมควรจะให้หรือไม่ให้สินเชื่อตามที่ผู้ขอต้องการ ถ้าให้ควรจะให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้น หรือมีเงื่อนไขอื่นใดเพิ่มเติม เช่น อาจจะขอให้ผู้ขอสินเชื่อหาหลักทรัพย์เพิ่มเติม หรือยื่นระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้ให้สั้นลง การให้ข้อเสนอแนะนี้ควรทำด้วยความเป็นกลาง ในบางแห่งอาจจะมีการแบ่งระดับลูกค้ำที่ได้วิเคราะห์แล้ว เช่น

- AA ลูกค้ำที่ดีเยี่ยม สามารถให้สินเชื่อได้สูง โดยไม่ต้องมีหลักประกัน
- A ลูกค้ำดีมาก
- BB ลูกค้ำดี
- B ลูกค้ำที่อยู่ในฐานะพอใช้หรือปานกลาง
- C ลูกค้ำที่ต้องมีหลักทรัพย์
- D ลูกค้ำที่ต้องระวังมาก ถ้าเป็นไปได้ควรปฏิเสธ

การแบ่งระดับของลูกค้ำ ขึ้นอยู่กับนโยบายของธนาคารแต่ละแห่ง ซึ่งอาจจะมีการแบ่งไม่เหมือนกัน หรือไม่มีการแบ่งระดับของลูกค้ำ

การตัดสินใจ

ขั้นนี้นับว่าเป็นขั้นสำคัญ เมื่อผู้วิเคราะห์สินเชื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ขอและได้ทำข้อเสนอแนะแล้ว ผู้ที่มีอำนาจอนุมัติซึ่งอาจจะเป็นบุคคลคนเดียวหรือเป็นคณะกรรมการสินเชื่อ จะต้องศึกษาข้อมูลเหล่านี้อย่างละเอียด โดยปกติผู้อนุมัติมักจะทราบอะไรนอกเหนือไปจากเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ เช่น นโยบายของธนาคาร เรื่องราวในตลาดบางอย่าง ซึ่งจะทราบได้ในหมู่บุคคลที่จำกัด เป็นต้น จากหลักนี้ผู้อนุมัติก็อาจจะตัดสินใจในการให้สินเชื่อแตกต่างไปจากข้อเสนอแนะบ้างก็ได้

การอนุมัติสินเชื่อ

เมื่อได้ตัดสินใจแล้วว่าจะให้สินเชื่อหรือไม่ ผู้อนุมัติก็ควรจะต้องสั่งการเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นทางการ ในกรณีที่ผู้อนุมัติเป็นคนละคนกับผู้ตัดสินใจให้สินเชื่อ ซึ่งมักจะเกิดขึ้นในกรณีที่ธนาคารได้แต่งตั้งคณะบุคคลขึ้นเป็นคณะกรรมการสินเชื่อ หน้าที่การตัดสินใจอยู่ที่คณะกรรมการสินเชื่อ แต่ผู้อนุมัติซึ่งเป็นผู้บริหาร

สูงสุดของธนาคารอาจจะไม่ลงลายมือชื่ออนุมัติให้กู้ได้ ถ้าไม่เห็นด้วยกับคำตัดสินของคณะกรรมการสินเชื่อ แต่เรื่องเช่นนี้คงเกิดขึ้นน้อยมาก

การจัดทำสัญญาและการให้บริการ

ขั้นนี้เป็นขั้นการติดตามเรื่องภายหลังจากที่ได้มีการอนุมัติอย่างเป็นทางการแล้ว เพื่อให้ผู้ขอสินเชื่อได้จัดทำสัญญาต่างๆ ตามประเภทสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติ ตลอดจนดำเนินการจ่ายค่าธรรมเนียมให้เรียบร้อย ถ้าเป็นการให้สินเชื่ออย่างมีหลักประกัน เมื่อมีการดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ลูกค้ายก็สามารถเริ่มใช้บริการที่ได้รับอนุมัติไปได้

การติดตามความก้าวหน้า

การที่ธนาคารจัดให้มีการติดตามลูกค้าเป็นระยะๆ จะช่วยให้ทราบถึงความก้าวหน้า การทำงานของลูกค้าว่าได้ดำเนินไปตามโครงการที่ได้เสนอไว้ต่อธนาคารหรือไม่ เพราะถ้ามีเหตุการณ์ที่ผิดปกติบางอย่างเกิดขึ้นกับลูกค้า จะได้รับช่วยหาทางแก้ไขสถานการณ์ได้ทันที่ การปล่อยสินเชื่อแล้วไม่ได้ติดตามดูแล อาจทำให้เกิดการเสียหายได้ง่าย เพราะบางครั้งลูกค้าอาจจะนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของการขอโดยที่ทางธนาคารไม่ทราบ เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย